

Is het Flevolanderschaap een zeldzaam ras?

In 2011 heeft een internationale werkgroep bepaald dat een ras inheems is als het 40 jaar en 6 generaties in een land aanwezig is. De vraag is dan hoe je om moet gaan met recent gevormde rassen die bedreigd worden in hun voortbestaan. Die vraag wordt in dit artikel, met als voorbeeld het Flevolanderschaap, beantwoord.

In de Conventie over Biodiversiteit en in de Wereldvoedselorganisatie (FAO) is afgesproken dat ieder land waakt over de rassen die in het land ontwikkeld zijn. Maar welke criteria hanteer je hierbij? De Texelaar is meer dan 100 jaar geleden uit een kruising met Engelse rassen (Lincoln, Lei-

cester en Wensleydale) ontstaan. Iedereen beschouwt dat nu als een Nederlands ras. Maar geldt dat ook voor een ras dat meer recent ontwikkeld is, zoals het Flevolanderschaap? In 2011 heeft een internationale werkgroep zich met dergelijke vragen beziggehouden. Het compromis voor de

verschillende diersoorten was dat een ras langer dan 40 jaar en 6 generaties in een land aanwezig moet zijn, alvorens het als een inheems (nationaal) ras beschouwd kan worden. De 6 generaties zijn toegevoegd aan de 40 jaar om er zeker van te zijn dat het ras 'stabiel' geworden is door natuurlijke en kunstmatige selectie en daardoor een eigen identiteit heeft gekregen. Het bestuur van de SZH heeft onlangs deze richtlijnen overgenomen.

Ontwikkeling Flevolander

Het Flevolander schapenras is ontwikkeld in de jaren zeventig. Volgens de website van het in 1985 opgerichte Nederlandse Flevolander Schapenstamboek vormen zeven bedrijven samen een rammenring met tien rammenlijnen. Het aantal fokbedrijven dat lid is van het stamboek en het aantal ingeschreven stamboekooien roepen de vraag op of de SZH zich ook moet gaan inzetten voor het Flevolander schapenras. Die vraag kun je het beste neerleggen bij de ontwikkelaar van het ras: Albert Visscher, de onderzoeker die in 1971 bij het IVO 'Schoonoord' de basis legde.

Hij legt uit dat tot die tijd het Texelaar ras de Nederlandse schapenhouderij domineerde. Uit modelberekeningen bleek dat de rentabiliteit in de schapenhouderij aanzienlijk verbeterd kon worden door het vergroten van het aantal lammeren dat per ooi per jaar geproduceerd werd. Dat kan door met een meer vruchtbare ooi dan de Texelaar te gaan werken en door een ooi driemaal in de twee jaar (elke acht maanden) te laten aflammeren. Er werd een kruisingssysteem opgezet met het Finse landras, dat bekend staat om de grote worpgrootte en een langbrons-

Jan Smid/Dierenbeeldbank

Rastypische
Flevolander ooi

Jan Smid/Dierenbeeldbank

Koppeltje Flevolandse

seizoen en de Ile de France, een schaap dat op natuurlijke wijze ook in mei in bronst komt. Deze kruising leverde een kruisingsooi op die zonder gebruik van hormonen driemaal in de twee jaar gemiddeld drie lammeren per worp bracht. De basis van de kruising werd zorgvuldig gelegd: er werden 12 Finse en 10 Ile de France-rammen aangekocht en van elk ras 25 ooiën. Gestreefd werd naar een minimale verwantschap tussen de aangekochte dieren. In de eerste twee jaar werden de aangekochte dieren vermeerderd en de rassen vergeleken met de Texelaars die ook aangekocht waren om de rassen te fokken die met de kruisingsooien de slachtlammeren zouden gaan produceren. In 1975 werden de Finse en de Ile de France-dieren voor het eerst onderling gepaard en tot 1981 werd deze kruising steeds opnieuw gemaakt. Daarna werden ooiën en rammen uit de eerste kruising ook onderling gepaard en begon de ont-

wikkeling van de Flevolander als ras. Vanaf 1981 werd er ook fokmateriaal in de praktijk afgezet. Er was veel vraag naar. In 1985 besloten 36 fokkers om gezamenlijk een stamboek op te richten.

Is de Flevolander nu een uniek Nederlands ras?

Die vraag is volgens Albert Visscher voluit met ja te beantwoorden. Waar vind je een ras in de wereld dat zonder kunstgrepen driemaal in de twee jaar aflamt? Een ras dat op jaarbasis in de kruising met de Texelaar minstens tweemaal zoveel slachtlammeren geeft dan bijvoorbeeld de Texelaar? Met behulp van de Flevolander produceren een aantal schapenhouders het jaar rond vers lamsvlees waar in Nederland een duidelijke nichemarkt voor bestaat. De Flevolander is goedkoop in onderhoud: ze kunnen beter tegen koper dan andere rassen en daarom kunnen ze gevoerd worden met goedkoop krachtvoer. Ze zijn ook duurzaam: op het IVO

was al een ooi die op twaalfjarige leeftijd 42 lammeren had geproduceerd; in de praktijk was er al een tienjarige ooi met een levensproductie van 52 lammeren! Het zorgvuldige kruisings- en selectieprogramma, waarbij de brede genetische variatie uit geïmporteerde dieren is behouden, heeft een schapenras voortgebracht waarin een unieke combinatie van belangrijke economische eigenschappen is verenigd.

Is de Flevolander een Nederlands zeldzaam huisdierras?

Gezien de unieke combinatie van eigenschappen en de zorgvuldige werkwijze van onderzoekers en stamboek kom je met Albert Visscher al snel tot de conclusie dat de Flevolander niet verloren mag gaan. Hij is van mening dat onze kennis over de waarde van rassen vaak heel beperkt is. Zelfs bij de Texelaar is Alberts mening: 'Je niet weet wat je hebt.' Nu de Texelaar in Nieuw-Zeeland gehouden wordt, moeten we van de andere kant van de wereld horen dat het een zeer goed graasdier is dat veel minder last heeft van wormen dan de Nieuw-Zeelandse rassen. Door natuurlijke selectie passen rassen zich aan en die aanpassing kunnen we altijd nog maar moeilijk meten. Denk bijvoorbeeld maar aan ziekteresistentie.

Het duurt nog wel even voor de Flevolander voldoet aan het criterium van 40 jaar in Nederland plus 6 generaties. Voor de oprichting van het stamboek in 1985 zijn er al wel zes generaties gefokt. Dat betekent dat het ras 'officieel' pas in 2025 als zeldzaam huisdierras erkend kan worden. Voor die tijd zou de genenbank van het CGN als garantie voor het voortbestaan van de Flevolander sperma van rammen en embryo's kunnen invriezen. ●